

Nr 188.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anordnande av dräneringsledning och elektrisk strömledning för statsinstitutionerna å nordvästra Djurgården; given Stockholms slott den 7 mars 1913.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att

å extra stat för år 1914 bevilja *dels* ett anslag å kronor 137,460 för anläggande, med anlitande jämväl av härför redan tillgängliga medel, av en huvudavloppsledning till Lilla Värtan från västra delen av norra Djurgården huvudsakligen i enlighet med ett därför av överintendentsämbetet utarbetat, i berörda protokoll förordat förslag, *dels ock* ett anslag å kronor 20,800, att jämte övriga för ändamålet tillgängliga medel utgå till bestridande av kostnaderna för anläggande av huvudkablar från Stockholms stads elektricitetsverk till nuvarande och beslutade vetenskapliga institutioner å nordvästra delen av norra Djurgården.

De till ärendet hörande handlingar jämte ritningar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Theodor Adelswärd.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars
1913.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 BERG,
 BERGSTRÖM,
 friherre ADELSWÄRD,
 PETRÉN,
 STENSTRÖM,
 LARSSON,
 SANDSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre Adelswärd anförde härefter:

Jag anhåller nu att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om anordnande av huvuddräneringsledning för det å nordvästra Djurgården till vissa statsinstitutioner upplåtna område ävensom om utförande av elektrisk strömledning från Stockholms stads elektricitetsverk till nämnda institutioner.

Anordnande
av dräne-
ringsledning.

Den i ärendet förebragta utredningen har utförts genom överintendentsämbetets försorg, och har först beträffande frågan om anläggande av omförmälda dräneringsledning ämbetet i en till Kungl. Maj:t den 24 december 1912 avlåten skrivelse framhållit följande:

»Till det Eders Kungl. Maj:t och kronan tillhöriga område av Norra Djurgårdens västra del, som är beläget utmed Haga-Brunnsviken och mellan Albano och Alkistan, äro åtskilliga statsinstitutioner redan förlagda och nybyggnader för andra dylika där antingen under uppförande eller också planerade. Sälunda äro byggnader och anläggningar färdiga eller under utförande för lantbruksakademien, centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, veterinärinstitutet, vetenskapsakademien, naturhistoriska riksmuseet och Sveriges geologiska undersökning, och för skogsinstitutet äro nya byggnader beslutade. Därjämte äro inom ifrågavarande område föreslagna att komma till stånd nödiga anläggningar för farmaceutiska institutet och rättsmedicinska anstalten, varförutom inom samma område äro belägna Bergianska trädgården och ett till bebyggande i hög grad lämpligt markområde, Lilla Frescati, beläget väster om Rimbobanan mellan det blivande skogsinstitutets tomt och nyssnämnda trädgård. För närvarande sker allt avlopp för spillvatten m. m. från hela denna trakt allenast genom öppna diken till Haga-Brunnsviken, eller ock genom avlopp till den s. k. Laduviken.

Då nu Brunnsviken är en jämförelsevis liten sjö så gott som utan vatten-cirkulation, torde det icke få anses med god ordning förenligt att dit utleda avloppsvatten helst i den mängd, varom här är fråga, i vilket avseende i detta sammanhang torde vara att märka, att Stockholms stads hälsovårdsnämnd i skrivelse till vetenskapsakademien så tidigt som den 11 december 1908, då byggnadsarbetena för riksmuseet och geologiska undersökningen planlades, framhållit nämnda förhållande. Berörda omständighet har också haft den följd, att Riksdagen, på Eders Kungl. Maj:ts, i anledning av hemställan från ämbetet, gjorda nådiga framställning beviljat särskilda medel för anläggande av avloppsledning till Lilla Värtan från förberörda båda institutioner i stället för, såsom ursprungligen tillämnats, till Brunnsviken. Till Laduviken leda flera olika avlopp från lantbruksakademiens byggnader och från centralanstalten för försöksväsendet för jordbruket — bland annat från ett trettiotal vattenklosetter — och, då sagda vik har fullkomligt stillastående vatten av ytterst ringa djup med dybotten, lärar därav tydligt framgå, att nu rådande förhållanden i förevarande avseende icke längre kunna få fortgå, och det torde näppeligen kunna bestridas, att en fullt modern avloppsledning för området i fråga nu bör utföras. ehuru denna trakt icke ännu blivit stadsplanerad.

Den enda fullt tillförlitliga lösningen av frågan om ett dylikt huvudavlopp är, såvitt överintendentsämbetet kan finna, den att anordna en från Albano till Lilla Värtan dragen avloppsledning, vilken i sig kan upptaga grenledningar från de olika institutionerna i trakten och från framdeles där blivande anläggningar.

Med anledning av uti skrivelse från chefen för Eders Kungl. Maj:ts jordbruksdepartement av den 22 februari 1912 erhållet uppdrag har överintendentsämbetet låtit verkställa fullständig utredning rörande en sådan anläggning, varom ovan förmåles, samt vidkommande kostnaderna för densammas bringande till verklighet. Denna utredning har ämbetet överlämnat till jordbruksdepartementet med skrivelse den 11 sistlidne april, och den återgives i — — — utlåtande och kostnadsförslag av ingenjören E. Hedström med tillhörande fem ritningar i kopior, skolande efter detta förslag huvudledningen sträcka sig från punkt N — se ritningsblad nr 1 — vid det blivande skogsinstitutets portvaktstuga samt vidare efter punkterna M, L, K, J, H, G, F, C, D, E och E till Lilla Värtan.

Denna ledning är avsedd att upptaga avlopps- och spillvatten från hela den trakt, som å samma ritningsblad är omgivet av en röd linje, ett område, som uppgår

till en vidd av icke mindre än omkring 90 hektar, och genom denna ledning skulle dränering beredas — utom för riksmuseet, geologiska undersökningen och vetenskapsakademien, vilkas avloppsledning till Lilla Värtan ju redan är säkerställd — också för största delen av veterinärinstitutets anläggning, farmaceutiska institutet, skogsinstitutet, lantbruksakademien, försöksanstalten för jordbruksnäringen och rättsmedicinska anstalten samt från möjligen blivande institutioner på därför ännu disponibla platser ävensom från Bergianska trädgården.

Vid denna frågas bedömande är nu att vidare uppmärksamma, att den föreslagna huvudavloppsledningens sista del mot Värtan — C-D-E-E å vederbörande planritning — uti plan ligger på samma ställe, som den för riksmuseet, geologiska undersökningen och vetenskapsakademien bestämda ledningen. Men huvudavloppsledningen måste, på grund av sin stora längd ända från Albano — skogsinstitutets tomt — få en annan lutning och invid riksmuseets tomt läggas på större djup — vid punkten D t. ex. cirka 1.5 meter djupare — än den ledning, vilken beräknats enbart för riksmuseet, undersökningen och vetenskapsakademien. Härav lär framgå, att det icke går för sig att nu utföra den beslutade avloppsledningen från nyssnämnda tre institutioner uti det höjdläge, som hittills beslutats, i den tro, att man sedermera i en framtid kan anskaffa huvudledningen för hela trakten och detta desto mindre, som den för riksmuseet m. m. bestämda ledningen närmast museet — delen A—B—C å plan nr 1 — går alldeles utefter landsvägen och den nya ledningen är beräknad att gå parallellt nedanför och i lägre plan i Bergianska trädgården med grenledningar från riksmuseet m. m.

Det är dock av största vikt för riksmuseet, geologiska undersökningen och vetenskapsakademien med dess nobelinstitut att i den närmaste framtiden få sin avloppsledning iordningställd, och utförandet av denna ledning har hittills blivit uppskjutet endast till följd av det ovan omförmälda, ämbetet från jordbruksdepartementet lämnade uppdrag i avloppsledningsfrågan och den därav väckta tanken på en huvudavloppsledning från här omhandlade område i dess helhet. Överintendentsämbetet, som har sig riksmuseibygget i näder anförtrött, anser sig därför böra inför Eders Kungl. Maj:t kraftigt betona den synnerliga betydelse av, att spørsmålet om anordnandet av en huvudavloppsledning för trakten varder fortast möjligt avgjort, så att ämbetet kan träffa erforderliga bestämmelser om sättet för anordnandet av avloppet från nyssberörda, ämbetet betrodda bygge.

Kostnaden för den från ämbetets sida ifrågakommande huvudledningen uppgår enligt ingenjören Hedströms beräkningar för alternativ 1, vilket är det enda, som på grund av de lokala förhållandena och ur kostnadssynpunkt kan, efter ämbetets bedömande, ifrågakomma, till — 198,000 kronor + 14,000 kronor — 212,000 kronor, varför ock närmare redogöres i ämbetets ovan återopade skrivelse till jordbruksdepartementet av den 11 april 1912.

Nu har emellertid Riksdagen, på sätt ovan erinrats, för riksmuseets och geologiska undersökningens byggnader redan anvisat för yttre dräneringsledningar dels i det ursprungliga byggnadsanslaget för den då tilltänkta avloppsledningen till Brunnsviken ett belopp av 15,250 kronor, dels ock sedermera — jämlikt nådigt brev den 10 juni 1912 — för avloppsledningens dragande till Lilla Värtan — efter linjen A—B—C—D—E—E å oftanämnda ritning nr 1 — en ytterligare summa av 46,290 kronor, vadan för ledningar av dithörande slag för förevarande byggnader finnas av statsmedel tillgängliga tillsammans 61,540 kronor.

Vetenskapsakademien har uti den 8 november 1911 i ämnet avgivet underdånigt utlåtande förbundit sig att för förmånen att för sina nya byggnader och för det under akademien ställda nobelinstitutet få ansluta avloppen till oftanämnda huvudledning bidra med ett kontant belopp av 10,000 kronor, och uti kostnadsberäkningarna för skogsinstitutets nybyggnader — för vilka Riksdagen redan beviljat anslag — är för yttre avloppsledningar till Brunnsviken upptaget ett belopp av 3,000 kronor.

Då alltså för den huvudavloppsledning, vars utförande ämbetet ovan i underdånighet påyrkat, finnes att tillgå ett sammanlagt belopp av 74,540 kronor, skulle — vid det förhållande att kostnadsumman i sin helhet ju uppgår till 212,000 kronor — erfordras ett ytterligare belopp av 137,460 kronor, varvid är att märka, att ämbetet beräknat, att avloppsledningen i fråga skall dragas efter vinkeln C—D—E — se planen — omkring hörnet av Bergshamra utgård, enär innehavaren såsom fideikommiss av arrenderätten härtill greve N. I. J. Barck genom sitt härvarande juridiska ombud på tillfrågan förbjudit ledningens dragande över Bergshamra mark; kunde ledningen där få dragas genom ängen från punkt C till en punkt mellan punkterna D och E, skulle en vidlyftig bergsprängning kunna undvikas, varigenom en besparing av minst 10,500 kronor skulle kunna beredas, men under ovan omförmälda omständigheter har ämbetet funnit sig vid sina beräkningar böra utgå från den högre kostnaden.

Det torde få anses givet att, därest en kommun eller enskild person skulle på sitt område företaga eller planlägga så vittomfattande byggnadsföretag, som staten det gjort i här omhandlade trakt, åläggande för visso skulle lämnas vederbörande att stadsplanelägga sagda område och dymedelst bereda åt detta närdigt avloppssystem. I betraktande härav och då staten i förevarande avseende icke lärers böra intaga någon undantagsställning samt med hänsyn till vad ämbetet i övigt tillåt sig ovan erinra, får överintendentsämbetet underdånigst hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t till nästsammanträdande Riksdag avlåta nådig proposition om beviljande å extra stat av ett anslag å 137,460 kronor för anläggande, med anlitande jämväl av härför förut tillgängliga medel, av en huvudavloppsledning till Lilla Värtan från västra delen av Norra Djurgården i enlighet med det därför av ämbetet inför Eders Kungl. Maj:t företedda förslag.»

På grund av nådig remiss har riksmarskalksämbetet avgivit underdånigt utlåtande i ärendet samt därvid, med överlämnade av ett från intendenten för kungl. Djurgården infordrat yttrande, i huvudsak framhållit följande.

»Enligt det uppgjorda förslaget — ritningsblad I — skulle avloppsledningen komma att framdragas från veterinärinstitutet och skogsinstitutet dels i Roslagsvägen, vilken underhålls av Stockholms stad, dels i av kungl. Djurgårdens förvaltning utarrenderad jord, hörande till Söderbrunn och Frescati dels genom trädgård och gårdsplan vid Frescati, vilken lägenhet av kungl. Djurgårdens förvaltning upplätes mot årlig hyra; vidare genom Bergianska trädgården, som icke tillhör kungl. Djurgården eller kronan, och därifrån österut för att i punkt D å kartan förenas med den redan beslutade avloppsledningen från riksmuseet m. m. till Lilla Värtan.

Med föranledande av vad kungl. överintendentsämbetet anfört, tillåter sig riksmarskalksämbetet att till en början i underdånighet framhålla — såsom även

*Riksmarskalks-
ämbetet.*

av intendenten för kungl. Djurgården påpekats — hurusom något förslag att inom ifrågavarande trakt av kungl. Djurgården förlägga för ett farmaceutiskt institut och en rättsmedicinsk anstalt nödiga anläggningar, så vitt riksmarskalksämberet har sig bekant, ännu icke föreligger, och torde med skäl kunna ifrågasättas, om plats för nämnda anläggningar lämpligen kan beredas inom ifrågavarande trakt. Gent emot överintendentsämberets yttrande att lilla Frescati utgör ett till bebyggande i hög grad lämpligt område, tillåter sig riksmarskalksämberet därjämte framhålla, att detta natursköna, av huvudstadens invånare särskilt sommartiden talrikt besökta område, just är en av de trakter av kungl. Djurgården, som enligt riksmarskalksämberets förmenande bör om möjligt för all framtid skyddas och bevaras sasom en för allmänheten tillgänglig naturpark.

Beträffande vidare kungl. överintendentsämberets uttalande att avlopp från hela berörda trakt sker allenast genom öppna diken till Haga-Brunnsviken och genom avlopp till det stillastående vatten i Laduviken har djurgårdsintendenten meddelat, att dräneringen från veterinärinstitutet till Brunnsviken sker genom särskilt anlagt större reningsverk med därtill hörande avlopp, och i fråga om Laduvikens vatten, som från septic tanks mottager spillvatten från lantbruksakademiens byggnader m. m., avrinner detsamma genom grävd kanal till Lilla Värtan.

I detta sammanhang tillåter sig riksmarskalksämberet att i underdånighet meddela, att riksmarskalksämberet i en till kungl. överintendentsämberet, på gjord framställning, avlåten skrivelse av den 7 mars 1912 avgivit utlåtande i då väckt fråga om avlopp från skogsinstitutets tillämnade nya byggnader, vilket avlopp skulle komma att framdragas i huvudsaklig överensstämmelse med vad för nu ifrågavarande huvudavloppsledning blivit föreslaget: riksmarskalksämberet förklarade sig därvid icke hava något att erinra mot den då ifrågasatta avloppsledningens dragande över Djurgårdens mark under iakttagande av vissa i riksmarskalksämberets nämnda skrivelse angivna villkor.

Emellertid synes det riksmarskalksämberet billigt, att kungl. Djurgårdens förvaltning, för den händelse en avloppsledning, sasom nu föreslagits, skulle komma att framdragas genom kungl. Djurgårdens utarrenderade åkerjord eller föranleda borttagande av kungl. Djurgården tillhöriga byggnader, hålles skadeslös för möjligen härigenom minskade arrendeinkomster eller förorsakade kostnader.

Under återopande av vad riksmarskalksämberet härovan i underdånighet anfört, får ämberet, sasom svar å den nådiga remissen, underdånigst uttala, att, då riksmarskalksämberet för sin del icke kan finna det med kungl. Djurgårdens intressen förenligt, vare sig att ett flertal komplexer för nya institutioner skulle förläggas inom här ifrågavarande trakt av kungl. Djurgården, eller att stora delar av samma trakt skulle komma att upplåtas för bebyggande, har riksmarskalksämberet för sin del ställt sig tvekande inför frågan, huruvida en avloppsledning av så omfattande beskaffenhet och betingande så stora omkostnader, som den nu ifrågasatta, verkligen kan vara av behovet påkallad, isynnerhet som för flera av de inom nämnda trakt av kungl. Djurgården redan befintliga institutionerna, enligt vad här ovan ävensom i intendentens för kungl. Djurgården bifogade yttrande framhållits, dräneringssystem delvis redan blivit utförda och delvis planerats.

Men för den händelse Eders Kungl. Maj:t ändock skulle finna för gott i nåder låta vidtaga åtgärder för bringande till verkställighet av den utav kungl. överintendentsämberet nu ifrågasatta huvudavloppsledning, finner riksmarskalksämberet sig böra i underdånighet anhålla, att nådigt tillstånd till avloppsledningens

framdragande över kungl. Djurgårdens mark måtte medgivas allenast under följande villkor, nämligen:

att de i Frescati åkerjord redan nedlagda dräneringsledningarna, efter avloppsledningens framdragande därigenom, återställas i sitt förutvarande skick;

att kungl. Djurgårdens respektive arrendatorer och hyresgäst tillerkännas ersättning för den skada, som genom arbetet kan förorsakas dem, samt att kungl. Djurgårdsförvaltningen, därest till följd av kloakledningens framdragande i åkerjorden dennas arrendevärde skulle minskas, erhåller gottgörelse med belopp motsvarande möjligen blivande minskning i arrendeinkomsterna;

att, då avloppsledningen vid Frescati stenvilla enligt det uppgjorda förslaget synes vara ämnad att dragas under därvarande mindre bostadshus och uthus, dessa, som för arbetets utförande torde behöva borttagas, utan kostnad för kungl. Djurgårdens förvaltning återställas i förutvarande skick;

att kloakledningen från nämnda villa indrages i den blivande avloppsledningen:

att marken i ledningens sträckning i mån av arbetets fortgång återställas i förut befintligt skick;

att en kopia av blivande karta över ledningen överlämnas till kungl. Djurgårdens förvaltning, för att bland dess handlingar förvaras; samt

att, innan arbetena med avloppsledningen påbörjas, anmälan därom göres hos kungl. Djurgårdens förvaltning.»

Den i ärendet verkställda utredningen synes giva vid handen, att den föreslagna dräneringsanläggningen är både av behovet påkallad och ändamålsenlig. De nu befintliga anordningarna för vattenavlopp från veterinärinstitutet och lantbruksakademien äro ej tillfredsställande. Riksmarskalksämberet påpekar visserligen att dräneringen från veterinärinstitutet till Brunnsviken sker genom särskilt anlagt större reningsverk med därtill hörande avlopp samt att Laduviken mottager spillvatten från lantbruksakademiens byggnader genom septic tanks. Efter vad jag erfarit anses emellertid icke dylika anordningar fullt betryggande mot föroreningar av i det närmaste stillastående vatten. Sådana anordningar lära i allmänhet håller icke utan vidare godkännas av Stockholms stads hälsovårdsnämnd. Efter att vid besök på platsen själv hava tagit kännedom om förhållandena anser jag därför, att den av överintendentsämberet föreslagna dräneringsledningen är erforderlig. Då staten givetvis bör låta sig angeläget vara att vid sina egna institutioner icke hava anordningar, som av hygieniska skäl måhända icke skulle tolereras, därest de innehades av enskilda, kan jag ej finna annat än att överintendentsämberets synpunkter jämväl i övrigt på denna fråga äro fullt riktiga.

*Departements
chefen.*

Jag har vidare förvissat mig om att, även om inga andra byggnader än de redan beslutade komma att uppföras å området i fråga, anläggningen icke lämpligen bör göras mindre omfattande än som föreslagits. Utan att närmare ingå på den av riksmarskalksämberet vidrörda frågan

om Djurgårdens bebyggande, vill jag endast giva tillkänna, att jag delar ämbetets uppfattning därom, att detta icke bör ske på sätt hittills ägt rum. Men jag anser mig böra tillägga, att ett bebyggande av vissa begränsade områden kan vara i sin ordning, jämväl ur estetisk synpunkt, därest detsamma sker med full planmässighet.

I fråga om de av riksmarskalksämbetet för bifall till de föreslagna åtgärderna uppställda villkoren må allenast framhållas, att, enligt vad jag inhämtat, i kostnadssumman för den föreslagna dräneringens utförande äro under diverse utgifter beräknade kostnader för redan nedlagda dräneringsledningars återställande i deras ursprungliga skick samt ersättning för den skada, som till exempel genom förlorad årsgröda kan genom arbetet komma att uppstå. Avloppsledningarna, vilka — något som även framgår av ritningen — icke komma att dragas under några hus vid Frescati stenvilla, äro avsedda att förläggas på sådant djup, att desammas framdragande i åkerjorden icke kan hava någon inverkan på denna jords arrendevärde. Något hinder för anordnande av kloakledning från Frescati stenvilla till den föreslagna avloppsledningen föreligger icke, utan torde detta arbete till och med kunna äga rum utan särskilda kostnader, därest anmälan till vederbörande göres, innan ledningen utförts. Vad riksmarskalksämbetet i övrigt ifrågasatt torde komma att behörigen iakttagas.

Då ej något synes vara att invända mot de för verkställande av ifrågavarande dräneringsledning gjorda kostnadsberäkningarna, tillstyrker jag alltså överintendentsämbetets framställning i frågan.

Utförande av
elektrisk
strömledning.

Vad därefter angår frågan om anordnande av elektrisk strömledning för ifrågavarande, å nordvästra Djurgården belägna statsinstitutioner har överintendentsämbetet i underdånig skrivelse den 28 januari 1913, med erinran att för desamma förefunnes behov av elektrisk kraft såväl för belysning som för drift av motorer, vidare anfört:

Överintendentsämbetet.

»När nybyggnaderna för riksmuseet och Sveriges geologiska undersökning på sin tid planades, beräknades, att ett eget elektricitetsverk skulle för nämnda båda institutioner uppbyggas. Då samtidigt nybyggnader för vetenskapsakademien kommo till utförande, framställdes förslag därom, att nyssnämnda byggnader ävensom det under bemälda akademis vård stående nobelinstitutets redan färdiga anläggning skulle erhålla elektrisk ström från den föreslagna centralen vid riksmuseet och geologiska undersökningen, som i dylikt fall skulle beräknas större, än från början avsetts.

Efter det härupå förläggandet av nybyggnad för skogsinstitutet på ifrågavarande plats beslutats, har chefen för Eders Kungl. Maj:ts jordbruksdepartement i skrivelse den 22 februari nästlidna år anmodat överintendentsämbetet att verkställa utredning beträffande det sätt, varpå skogsinstitutet skulle kunna erhålla elektrisk ström antingen från Stockholms stad eller ock från ett eventuellt elektricitetsverk

vid riksmuseibygget. Redan tidigare — jämlikt skrivelse den 8 mars 1910 — hade överintendentensämbetet emellertid från Stockholms stads elektricitetsverk fått avslag på hos sagda verk gjord framställning om leverans av ström till de då förefintliga av ifrågavarande institutioner. Ämbetet gjorde dock till följd av förberörda anmodan hos elektricitetsverket förnyad framställning i ämnet med det resultat, att nämnda verk i skrivelse den 16 mars 1912 fortfarande vidhölle, att verket icke kunde leverera likriktad ström från befintlig understation inom staden och ej heller ville anlägga särskild understation eller leverera elektrisk energi på annat sätt än medelst 6,000 volts ström, som sedan skulle genom statens eget transformationsverk distribueras till de olika institutionerna. Med föranledande härav lät ämbetet häruppgå genom ingenjören John Blomquist utarbета en den 18 mars 1912 dagtecknad utredning rörande anordnandet av elektrisk kraftstation för samtliga de vetenskapliga institutionerna i fråga, vilken utredning upptager följande alternativ, nämligen *alt. I*, omfattande riksmuseets, geologiska undersökningens och vetenskapsakademiens byggnader, *alt. II*, omfattande de i *alt. I* nämnda byggnader jämte skogsinstitutets och nobelinstitutets byggnader — då ledningarna måste dragas förbi sistnämnda institution — *alt. III*, omfattande de i *alt. II* upptagna byggnader ävensom lantbruksakademiens experimentalfält m. m. och *alt. IV*, omfattande allenast en blivande rättsmedicinsk anstalt och avsett att kunna ansluta sig till vilket som helst av de föregående alternativen. Utredningen innefattar vidare för vart och ett av de framlagda alternativen plan för anläggning med *dels a*) ångmaskineri med högtrycksångmaskiner och *b*) ångturbindynamor, *dels ock* omformaremaskineri för ström från Stockholms elektricitetsverk, och har ämbetet efter skedd granskning av förevarande utredning i skrivelse till chefen för jordbruksdepartementet den 11 april nästlidet år med hänsyn till innehållet av det erbjudande, som då förelåg från huvudstadens elektricitetsverks sida, tillstyrkt anläggande av eget elektricitetsverk.

Numera har dock bemälda verk till ämbetet inkommit med en skrivelse av den 8 januari 1913, varuti meddelas, att verket vore villigt leverera likström genom kablar från elektricitetsverket utan understation och däri kostnaden för kabelanläggningen för hela trakten i fråga uppgives enligt tvenne alternativ uppgå

- a) för en installerad effekt av 170 kilowatt till 67,450 kronor,
- b) » » » » » 206 » » 80,130 »

Efter verkställd närmare utredning och omprövning av frågan har överintendentensämbetet funnit — vilket närmare framgår av ingenjören Blomquists, ämbetets skrivelse bilagda jämförelse av den 18 december 1912 — att såväl anläggningskostnaden som strömkostnader vid båda de av Stockholms elektricitetsverk uppställda alternativen ställa sig billigare än omkostnaderna för anläggandet av eget elektricitetsverk och då alternativ *b*) erbjuder vida större reserv för utvidgning, håller ämbetet för sin del underdånigst före, att detta alternativ bör komma till utförande.

Den kostnad, som framdragandet efter samma alternativ av kablar till ifrågakomna område å Norra Djurgården betingar, belöper sig, såsom redan nämnts, till kronor 80,130.

Vid fördelning på de olika institutionerna i proportion mot installerad watt av denna kostnad erhålles

för riksmuseet och geologiska undersökningen	48	proc. =	kronor 38,530: —
» vetenskapsakademien	20	» = »	16,000: —
» skogsinstitutet	14	» = »	11,200: —
» nobelinstitutet	6	» = »	4,800: —
» experimentalfältet med centralanstalten för för- söksväsendet	8	» = »	6,400: —
» rättsmedicinska anstalten	4	» = »	3,200: —
Summa kronor 80,130: —.			

Uti det ursprungliga kostnadsförslaget för uppförandet av nybyggnaderna för riksmuseet och Sveriges geologiska undersökning fanns upptagen post för alstrande av elektrisk ström, och för vetenskapsakademien och nobelinstitutet har sedan i skrivelse till överintendentensämbetet av den 30 mars 1912 förklarats, att dessa institutioner vore villiga att deltaga i kostnaden för elektrisk ströms anskaffande eller tillverkande. Vad som ytterligare erfordras för att ledningsnätet skall i enlighet med Stockholms stads elektricitetsverks senaste erbjudande komma till stånd uppgår alltså — då den erforderliga kostnaden bestiger sig till kronor 80,130: — samt härav riksmuseet och geologiska under-

sökningen betala	kronor 38,530: —	
vetenskapsakademien betalar	» 16,000: —	»
nobelinstitutet betalar	» 4,800: —	»
till	kronor 20,800: —,	

som förty äro behöfliga för betäckandet av kostnaderna för framdragandet av huvudkablar, varigenom kan möjliggöras att åstadkomma ett praktiskt ordnande av den elektriska belysningen å ifrågavarande del av norra Djurgården och därigenom nuvarande och blivande institutioner i denna trakt bliva fullt betryggade att komma i åtnjutande av elektrisk ström för enahanda kostnader som andra abonnenter inom huvudstaden; kostnaderna för nödiga servisledningar från huvudledningen intill varje särskild institution ingå givetvis icke i här framlagda beräkningar, utan får var institution själv bekosta därav orsakade omkostnader.»

Med stöd av vad överintendentensämbetet sålunda anført, har ämbetet hemställt, att Kungl. Maj:t måtte till innevarande års Riksdag avlåta nådig proposition om anvisande på extra stat av ett anslag å 20.800 kronor för anläggande av huvudkablar från Stockholms stads elektricitetsverk till nuvarande eller blivande vetenskapliga institutioner å nordvästra delen av norra Djurgården.»

Departements-
chefen.

I vad överintendentensämbetet sålunda föreslagit finner jag mig kunna instämma, och har jag ej något att erinra mot den av ämbetet verkställda beräkningen av kostnaderna för utförande av det ifrågasatta arbetet med framdragande av omförmälda strömledningar. Såsom torde framgå av överintendentensämbetets skrivelse i frågan beröres icke veterinärinstitutet av förevarande förslag. Anledningen härtill är den, att nämnda instituts behov av elektrisk kraft redan är tillgodosett från Stockholms elektricitetsverk.

I den till innevarande års Riksdag avlätna statsverkspropositionen är, i avbidan på proposition i ämnet, beräknat för nu förevarande ändamål dels 21,000 kronor för utförande av elektrisk strömledning och dels 138,000 kronor för anordnande av huvuddräneringsledning. Då emellertid, enligt vad den verkställda utredningen utvisar, den exakta kostnaden belöper sig till respektive 20,800 kronor och 137,460 kronor, torde alltså av Riksdagen behöva äskas medel till allenast sistnämnda tvenne belopp.

Med återopande av vad jag sålunda anført, hemställer jag därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att

å extra stat för år 1914 bevilja *dels* ett anslag å kronor 137,460 för anläggande, med anlåtande jämväl av härför förut tillgängliga medel, av en huvudavloppsledning till Lilla Värtan från västra delen av norra Djurgården huvudsakligen i enlighet med det därför av överintendents-ämbetet utarbetade, av mig förordade förslag, *dels ock* ett anslag å kronor 20,800, att jämte övriga för ändamålet tillgängliga medel utgå till bestridande av kostnaderna för anläggande av huvudkablar från Stockholms stads elektricitetsverk till nuvarande och beslutade vetenskapliga institutioner å nordvästra delen av norra Djurgården.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle proposition i ärendet till Riksdagen avlätas av den lydelse, bilagan litt. vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Schumacher.